

ГЭР БҮЛИЙН ДУНДЫН ХӨРӨНГӨӨС ТӨЛБӨР ГАРГУУЛАХ АЖИЛЛАГААНЫ ОЙЛГОЛТ, ЭРХ ЗҮЙН ЗОХИЦУУЛАЛТ

UNDERSTANDING OF THE LEGAL REGULATION AND SETTLEMENT OF FAMILY JOINT PROPERTY COLLECTION

Б.Энхсайхан

*Нийслэлийн шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх газрын
Хан-Уул дүүргийн 97 дугаар тойргийн
шийдвэр гүйцэтгэгч, дэслэгч*

Товч утга: Гэр бүлийн эд хөрөнгийн харилцааны талаар системтэй мэдлэг эзэмших, гэр бүлийн эд хөрөнгийг ангилан, хамаарагдах эд хөрөнгийг зөв тодорхойлох, эрх зүйн зохицуулалтыг тайлбарлах, холбогдох хуулийн заалтыг сонгон хэрэглэх, хууль зүйн үнэлэлт дүгнэлт хийх, гэрээ боловсруулах чадвартай болж, цаашид энэ асуудалд хууль зүйн үүднээс хандах.

Түлхүүр үгс: Гэр бүл, өмч хөрөнгө, гэр бүлийн дундын хөрөнгөөс төлбөр гаргуулах ажиллагаа.

Abstract: Acquire systematic knowledge of family property relationships, classify family property, correctly identify related property, explain legal regulations⁸ selectively apply relevant legal provisions, make legal assessments, develop contracts approach from a legal perspective.

Keywords: Family, property, joint family assets.

“Гэрлэлт” гэдэг нь хуулиар тогтоосон насанд хүрсэн эрэгтэй, эмэгтэй хоёр, сайн дурын, чөлөөтэй, тэгш эрхийн үндсэн дээр гэр бүл болох зорилгоор хуульд заасны дагуу төрийн эрх бүхий байгууллагад бүртгүүлэхийг⁷⁰ хэлнэ. Харин “Гэр бүл” гэж гэрлэлтийн үр дүнд буй болсон, эд хөрөнгийн бус амины болон эд хөрөнгийн эрх, үүргээр холбогдсон хамтын амьдрал бүхий гэр бүлийн гишүүдийг⁷¹ хэлнэ гэж Монгол Улсад хүчин төгөлдөр мөрдөгдөж байгаа “Гэр бүлийн тухай хууль”-д заасан байдаг.

Хүний жам ёсны эрхийн үндсэн суурь нь амьдрах эрх юм. Харин түүнийг хангахын тулд өмчийн эрхийг орхигдуулж болохгүй. Өмч гэдэг нь өөртөө

⁷⁰ Гэр бүлийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг

⁷¹ Гэр бүлийн тухай хуулийн 3 дугаар зүйлийн 1 дэх хэсэг

материаллаг, хүсэл зорилгын шинжийг агуулж байдаг. Өмч гэсэн ойлголтыг эдийн засаг, улс төр, хууль зүйн судлагдахууны хувьд судлаачид өөр өөрийн үзэл баримтлалаар тайлбарлаж байсан. Тэдгээрээс заримыг нь авч үзье.

Баялаг болгон өмч байдаггүй ч өмч болгон баялаг байдаг юм. Уг баялгийн эзэн нь хүн бөгөөд нийгмийн гишүүдийн хоорондын харилцаа, санаа зорилгод өртөгдөж, тэдний хэрэгцээ, шаардлагыг хангах чанарыг агуулгатай болсон нь өмч юм.⁷²

Джон Локк “Өмч бол хүнд байгаа бүх зүйл. Тухайлбал хөрөнгө төдийгүй, амь нас, эрүүл мэнд, алдар хүнд, хүндэтгэл хүлээх гэх мэт хуульчлагдсан эрхүүд, мөн байгалийн хуулийн дагуу хүн бүр хувийн өмчөө хамгаалах, хүн бүр өмчтэй байх нь түүний ердийн эрх юм.”⁷³

Марксийн хэлснээр “Өмч гэдэг бол тодорхой хүмүүс өөрийн болон эзэмшилдээ байгаа материал баялагтай харьцаж байгаа харьцаа юм. Өмчийн хамгаалалт сайтай газар ядуурал байхгүй⁷⁴. Мөн өмч бол хөрөнгө бус чадвар юм. Өмч нь хүний эрх зүйн байдлыг тодорхойлж өгдөг бөгөөд өмчгүй хүн эрх чөлөөгүй байна. Хүний өмч хэдий чинээ ихсэх тусам эрх чөлөө төдий чинээ нэмэгдэнэ⁷⁵ гэх мэтээр өмчийн талаар шинжлэх ухааны олон салбарт судлан үзэл баримтлалаа дэвшүүлэн ирсэн байна.

Гэр бүлийн эд хөрөнгийг дараах байдлаар ангилан авч үздэг.

1. Гэр бүлийн гишүүний хуваарьт хөрөнгө
2. Гэр бүлийн гишүүний хамтран өмчлөх дундын хөрөнгө

Иргэний хуулийн 126 дугаар зүйлд “Гэрлэснээс хойш хамтран амьдарсан хугацаанд бий болсон гэр бүлийн гишүүдийн хуваарьт хөрөнгөөс бусад хөрөнгө нь гэр бүлийн гишүүдийн хамтран өмчлөх дундын өмч мөн”⁷⁶ гэж тодорхойлсон бөгөөд дараах хөрөнгө хамаарна. Үүнд:

- гэрлэгчид, гэр бүлийн бусад гишүүн болон тэдгээрийн хамтын хөдөлмөр, аж ахуйн үйл ажиллагаанаас олсон болон бусад орлого, мөнгөн хуримтлал, шинээр бий болсон хөрөнгө;
- гэр бүлийн гишүүдийн хамтран өмчлөх дундын хөрөнгийн орлогоор олж авсан үл хөдлөх, хөдлөх эд хөрөнгө;
- ногдол хувь, үнэт цаас;

⁷² Ц.Цэрэнжээ, “Өмчийн эрх зүй”, УБ, 2000 он, 3 дахь тал

⁷³ В.С. Нерсисянц, “Эрх зүйн гүн ухаан”, орч, УБ, 1999 он, 151 дэх тал

⁷⁴ К.Маркс “Капитал” орч, 1 дүгээр боть, УБ, 1999 он 698 дах тал

⁷⁵ Т.Одонхүү, “Эрх зүйн философи”, УБ, 1999 он, 100 дах тал

⁷⁶ Иргэний хуулийн 126 дугаар зүйл

- гэрлэгчид, гэр бүлийн бусад гишүүний хэн нэгний нэр дээр байгаагаас үл шалтгаалан гэрлэснээс хойш бий болсон бусад хөрөнгө;
- гэр бүлийн гишүүн өөрийн хуваарьт хөрөнгөөс дундаа хамтран өмчлөхөд зориулж шилжүүлсэн хөрөнгө, мөнгөн хуримтлал.
- Гэр бүлийн гишүүний хуваарьт эд хөрөнгийг гэр бүлийн бусад гишүүд их засвар хийсэн, шинэчилсэн, өөрчлөн тоноглогсны улмаас үнэ нь үлэмж нэмэгдсэн, эсхүл анх гэр бүл болоход нь зориулагдсан /орон сууц, гэр, хашаа, байшин зэрэг/ бол хамтран өмчлөх дундын эд хөрөнгө болгон тогтоож болно.
- Гэрлэснээс хойш гэр ахуйн ажил эрхэлсэн, хүүхэд асарсан, өвчтэй байсан болон хүндэтгэн үзэх бусад шалтгаанаар орлого олоогүй байсан эхнэр, нөхөр, гэр бүлийн бусад гишүүн хөрөнгөө хамтран өмчлөх эрх эдэлнэ.

Гэр бүлийн дундын өмчийг үүсгэхэд “гэрлэгчид” байх зайлшгүй шаардлагатай тул албан ёсны гэрлэлт чухал үүрэг гүйцэтгэнэ. Албан ёсны гэрлэлт нь Монгол Улсын “Гэр бүлийн тухай” хуулийн 7 дугаар зүйлд заасан “Гэрлэхийг хүсэгчид гэрлэлтээ гэрчийн этгээдийг байлцуулан иргэний гэр бүлийн бүртгэлийн байгууллагад бүртгүүлнэ” гэсэн шаардлагыг хангасан байна. Гэр бүлийн дундын өмч үүсэх нэг нөхцөл нь хамтран амьдрах шаардлагатай бөгөөд дундын хөрөнгөд хамтран амьдарсан хугацаанд бий болгосон хөрөнгийг хамааруулна.

Гэр бүлийн дундаа хамтран өмчлөх үл хөдлөх эд хөрөнгө бусад үл хөдлөх эд хөрөнгийн адил энэ хуулийн 110 дугаар зүйлийн 110.1 дэх хэсэгт зааснаар “Үл хөдлөх эд хөрөнгийг Үл хөдлөх эд хөрөнгийн бүртгэлийн газар бүртгүүлснээр өмчлөх эрх үүсэх ёстой”. Гэр бүлийн дундаа хамтран өмчлөх үл хөдлөх эд хөрөнгийн хувьд өмчлөх эрх өөрөөр үүсэх журмыг Иргэний хуульд заагаагүй байна.

Иймд шийдвэр гүйцэтгэгч бид гэрлэгчид болон гэр бүлийн гишүүдээс гэр бүлийн дундын өмч гэж маргаж байгаа үл хөдлөх эд хөрөнгийг өмчлөгчөөр болон хамтран өмчлөгчөөр хэн бүртгэгдсэн байгааг хамгийн түрүүнд харах ёстой. Учир нь Иргэний Хуулийн 183 дугаар зүйлийн 183.1-д⁷⁷ “Эрх шилжүүлж байгаа этгээдийн нэр дээр улсын бүртгэлд бүртгүүлсэн эрхийг хэлцлийн үндсэн дээр олж авч байгаа этгээд улсын бүртгэлд бичигдсэн тэмдэглэлийг буруу ташаа болохыг мэдэж байсан, эсхүл уг бүртгэлийг буруу ташаа гэж эсэргүүцсэнээс бусад тохиолдолд үнэн зөв гэж тооцно” гэж зааснаас харахад тухайн бүртгэлийн талаар буруу, ташаа болох тухай гомдлыг энэ зүйлийн 183.3-д зааснаар бүртгэлийн байгууллагад гаргаагүй тохиолдолд тухайн бүртгэлийг үнэн зөв гэж үзэхээр байгааг анхаарах хэрэгтэй болов уу.

⁷⁷ Иргэний хуулийн 183 дугаар зүйл

Иргэний хуулийн 126 дугаар зүйлийн 126.4 дэх хэсэгт “Гэрлэгчид, гэр бүлийн бусад гишүүний хэн нэгний нэр дээр байгаагаас үл шалтгаалан гэрлэснээс хойш бий болсон бусад хөрөнгийг гэр бүлийн дундаа хамтран өмчлөх эд хөрөнгө гэнэ” гэсэн заалт нь зөвхөн гэрлэгчид, гэр бүлийн гишүүдийн хооронд үүссэн эд хөрөнгийг зохицуулж байгаа юм. Мэдээж гэрлэгчид, гэр бүлийн гишүүний аль нэг нь тухайн эд хөрөнгийг өмчлөх эрхтэй гэж үзэж байгаа бол өмчлөгчөөр бүртгүүлэхийг шүүхээс шаардах нь ойлгомжтой. Шийдвэр гүйцэтгэгчийн заавал анхаарах зүйлийн нэг бол Иргэний хуулийн 128 дугаар зүйлийн 128.2 дах хэсэгт “Гэр бүлийн гишүүд нь хамтран өмчлөх дундын эд хөрөнгөө харилцан тохиролцсоны үндсэн дээр эзэмшиж, ашиглаж, захиран зарцуулах эрхтэй бөгөөд гэр бүлийн аль нэг гишүүн хамтран өмчлөх дундын өмчийн үл хөдлөх эд хөрөнгөө захиран зарцуулах бол гэр бүлийн насанд хүрсэн гишүүний бичгээр гаргаж, нотариатаар гэрчлүүлсэн зөвшөөрлийг авна” гэсэн зохицуулалт нь үл хөдлөх эд хөрөнгийг дундаа хамтран өмчлөх эрхийг олж авсан. Өөрөөр хэлбэл үл хөдлөх эд хөрөнгийн гэрчилгээнд нэр нь өмчлөгчөөр бичигдсэн гэр бүлийн гишүүдэд хамааралтай юм. Иймд тухайн төлбөр төлөгчийн үл хөдлөх эд хөрөнгийг өмчилж буй этгээдийн эхнэр, нөхөр, бусад гэр бүлийн гишүүнд тооцогдож буй этгээд мөн боловч дээр дурдсан хамтран өмчлөх эрх олж авсан этгээд биш тул өмчлөгчөөр тогтоолгох, шаардах эрхийг хэрэгжүүлэх боломжгүй юм.

Төлбөр төлөгчийн дундын эд хөрөнгийг дуудлага худалдаагаар худалдан борлуулахдаа тухайн үл хөдлөх эд хөрөнгийн гэрчилгээн дээр бичигдсэн хамтран өмчлөгч нараас үнийн санал авах, төлбөр төлөгч, төлбөр авагч болон талуудад Монгол Улсын Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуульд заасан талуудын эрх үүргийг тайлбарлан танилцуулан ажиллах ёстой.

Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулсан боловч төлбөр төлөгчийн хөрөнгө төлбөр төлөхөд хүрэлцэхгүй бол төлбөр төлөгчийн хамтран өмчлөх эд хөрөнгийн түүнд ногдох хэсгээс төлбөрийг гаргуулна.

Гэр бүлийн хамтран өмчлөх дундын эд хөрөнгөөс гишүүнд ногдох хэсгийг тодорхойлон төлбөрийг гаргуулна

1. Гэрлэгчдээс төлбөр гаргуулахад тэдгээрийн хуваарьт эд хөрөнгө хүрэлцэхгүй бол

2. Гэр бүлийн бусад гишүүнээс төлбөр гаргуулбал

3. Гэр бүлийн гишүүдийн хамтран олсон, эсхүл гэр бүлийн гишүүний хэн нэгний хүлээх үүргийн дагуу олсон ашиг орлогыг гэр бүлийн хэрэгцээнд ашигласан нь нотлогдсон бол гэр бүлийн гишүүдийн хамтран өмчлөх дундын эд хөрөнгөөс төлбөр гаргуулж болох бөгөөд уг эд хөрөнгө хүрэлцэхгүй бол гэр бүлийн гишүүний хуваарьт эд хөрөнгөөс гаргуулна.

4. Гэр бүлийн гишүүдийн хэн нэг нь төлбөрөө төлөхөөс зайлсхийх, хууль бус үйлдлээ халхавчлах зорилгоор хамтран өмчлөх дундын болон хуваарьт эд хөрөнгийг санаатайгаар бусдад шилжүүлсэн, нуун дарагдуулсан бол эдгээр эд хөрөнгөөс төлбөр гаргуулж болно.

5. Бусдад учруулсан хохирлыг нөхөн төлөхөөс зайлсхийх зорилгоор, эсхүл хууль бус үйлдлээ халхавчлах үүднээс олсон ашиг орлогоо гэр бүлийн бусад гишүүдийн хуваарьт эд хөрөнгөд, эсхүл хамтран өмчлөх дундын эд хөрөнгөд шилжүүлсэн нь нотлогдсон бол тэр хэмжээгээр уг эд хөрөнгөөс төлбөр гаргуулж болно.

“Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай” хуулийн 133 дугаар зүйлд заасны дагуу “Шийдвэр гүйцэтгэгч” нь дараах бүрэн эрх эдэлнэ⁷⁸ гэж тодорхойлсон байдаг. Үүнд:

1. Гүйцэтгэх баримт бичгийг бүрэн гүйцэтгэх;
2. Хуульд заасан журмын дагуу төлбөр төлөгч хуулийн этгээд, төлбөр төлөгч иргэний, эсхүл бусад этгээдийн орон байр, агуулахад нэвтрэн орох, биед болон эд хөрөнгөд үзлэг, нэгжлэг хийх;
3. Эд хөрөнгө битүүмжлэх, барьцаалах, хураах, нуугдмал хөрөнгө илрүүлэх, хураагдсан эд хөрөнгийг худалдан борлуулах;
4. Гүйцэтгэх баримт бичигт заасан үнийн дүнгийн хэмжээгээр банк, банкны бус санхүүгийн байгууллагад хадгалагдаж байгаа төлбөр төлөгчийн мөнгөн хөрөнгө, бусад үнэт зүйлийг битүүмжлэх;
5. Гүйцэтгэх баримт бичиг нь тодорхой бус байгаа тохиолдолд түүнийг тодруулахаар шүүхэд хүсэлт гаргах;
6. Шийдвэр гүйцэтгэхтэй холбогдуулан иргэн, албан тушаалтныг дуудан ирүүлэх;
7. Холбогдох иргэн, байгууллага, албан тушаалтнаас баримт, тайлбар, танилцуулга гаргуулан авах;
8. Шийдвэр гүйцэтгэх явцад эрүүгийн хэргийн шинж бүхий баримт илэрвэл холбогдох байгууллагад мэдэгдэх;
9. Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар талуудаас гаргасан гомдлыг хянан шийдвэрлэх;

⁷⁸ Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуулийн 133 дугаар зүйл

10. Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны үр дүнд хувийн сонирхолтой, эсхүл шударгаар ажиллахад эргэлзээ байгаа бол шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанаас татгалзан гарах эрхтэй билээ.

Шийдвэр гүйцэтгэгч хуулиар олгогдсон эрхийнхээ хүрээнд шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулан дундын эд хөрөнгөөс төлбөр гаргуулахдаа дараах ажиллагааг зайлшгүй явуулах шаардлагатай. Үүнд:

1. Шүүхээс ирсэн гүйцэтгэх баримт бичгийг нэг бүрчлэн уншиж танилцах нь тухайн маргаан, төлбөр төлөгч, төлбөр авагч нарын талаар үнэн, зөв мэдээлэл олж авах, тухайн шийдвэр гүйцэтгэгч хууль хэрэглэх чадвар, дадалтай болно.

2. Шийдвэр гүйцэтгэгч нь сэтгэл судлаачтай адилхан. Учир нь иргэний эрх зүйн маргаанд оролцогчидтой байнга харьцаж, уурлаж бухимдсан сэтгэл зүйн янз бүрийн зан араншинтай иргэдийн нөхцөл байдлыг соргоогоор мэдрэн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулж дуусгадаг.

3. Шийдвэр гүйцэтгэгч нар хөрөнгө илрүүлэх ажиллагааг тухайн хэрэг маргаан гарч эхэлсэн он, сар, өдрөөс эхлэн явуулах шаардлагатай. Төлбөр төлөгч нар шүүхийн шийдвэр гарахаас өмнө урьдчилан хөрөнгөө бусдын нэр дээр шилжүүлэх, хуурамч гэрээ байгуулах гэх мэт шүүхийн шийдвэрээс зайлсхийх боломжит бүхий л аргыг ашиглаж болзошгүй учир шийдвэр гүйцэтгэгч нь төлбөр төлөгч нараас түрүүлж, сэтгэн шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хууль журмын дагуу шуурхай явуулах хэрэгтэй.

4. Нэг эд хөрөнгө хэд хэдэн өмчлөгчийн дундын өмч болж, нэг эд хөрөнгийг өмчийн эрхийн хэд хэдэн субъект нэгэн зэрэг өмчилж байдаг нь төвөгтэй харилцааг бий болгодог тул шийдвэр гүйцэтгэгч шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулахдаа бусад оролцогчдын эрх, ашиг сонирхлыг хамгаалах шаардлагатай.

5. Шийдвэр гүйцэтгэгч нь төлбөр төлөгчид эд хөрөнгө байгаа эсэх талаар хуульд заасан журмаар мэдээлэл олж авах, төлбөр төлөгчийн мөнгөн хадгаламж болон харилцах данснаас хасалт хийх, эд хөрөнгө болон биед үзлэг, нэгжлэг хийх, эд хөрөнгийг битүүмжлэх, албадан барьцаалах, хураах, худалдан борлуулах бүх шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны явцад тэмдэглэл хөтөлнө. Тэмдэглэлийг ойлгомжгүй, шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талаар дэлгэрэнгүй бичээгүйгээс болж шийдвэр гүйцэтгэгч ажиллагаагаа хамгаалж чадахгүйд хүрдгийг анхаарах нь чухал.

6. Шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааны талууд төлбөр төлөгч, төлбөр авагч болон биеэ даасан шаардлага гаргасан гуравдагч этгээдэд “Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай” хуулийн 22 дугаар зүйлд заасан “Талуудын эрх, үүрэг”-ийг тайлбарлан танилцуулж, шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаанд оролцох эрхээр хангана.

7. Битүүмжилсэн, барьцаалсан эд хөрөнгийг худалдан борлуулах зорилгоор хураан авахдаа шийдвэр гүйцэтгэгч хугацааг нарийн тогтоож, хугацаандаа төлбөрөө төлөөгүй тохиолдолд гарах үр дагаврыг талуудад сайтар ойлгуулан шийдвэр гүйцэтгэгчийн тэмдэглэлээр баталгаажуулна.

8. Төлбөр төлөгчийн эд хөрөнгийг битүүмжлэх, барьцаалах, хураах, шийдвэр гүйцэтгэгчийн тэмдэглэл хөтлөхдөө шийдвэр гүйцэтгэгч хувийн дугаартай тэмдэг дарж баталгаажуулна.

9. Төлбөр төлөгчөөс хуульд заасны дагуу “Эд хөрөнгийн тухай мэдүүлэг” авна.

10. Төлбөр төлөгчийн орон байр, эд хөрөнгө байгаа газарт нэвтрэх, эд хөрөнгөд үзлэг, нэгжлэг хийх, түүнийг хураан авах зэрэг шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг хөндлөнгийн хоёроос доошгүй гэрчийг заавал байлцуулна.

11. Гэрлэгчдээс төлбөр гаргуулахад тэдгээрийн хуваарьт эд хөрөнгө хүрэлцэхгүй бол гэр бүлийн хамтран өмчлөх дундын хөрөнгөөс тэдгээрт ногдох хэсгийг тодорхойлж, “Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай” Монгол улсын хуулийн 53 дугаар зүйлийн 53.3 дахь хэсэгт заасан “Гүйцэтгэх баримт бичгийг үндэслэн эхний ээлжид бэлэн мөнгө эсхүл банк, банкны бус санхүүгийн байгууллага дахь хадгаламжийн болон харилцах дансанд байгаа төлбөр төлөгчийн мөнгөн хөрөнгө болон бусад үнэт зүйлээс төлбөрийг гаргуулах” шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулсан боловч эд хөрөнгө байхгүй, мөн төлбөр төлөхөд хүрэлцэхгүй бол төлбөр төлөгчийн өмчлөлийн бусад эд хөрөнгөөс төлбөрийг гаргуулах ёстой.

12. Дээрх шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагаа явуулсан боловч эд хөрөнгө төлбөр төлөхөд хүрэлцэхгүй бол төлбөр төлөгчийн дундаа хэсгээр буюу хамтран өмчлөх эд хөрөнгийн түүнд ногдох хэсгээс төлбөр гаргуулна.

13. Шийдвэр гүйцэтгэгч дундын эд хөрөнгөөс төлбөр гаргуулахдаа гэрлэлтийн гэрчилгээг шалгах тухайн хөрөнгө хэзээ бий болсныг тогтоох шаардлагатай.

14. Дундын эд хөрөнгөөс төлбөр гаргуулахдаа төлбөр төлөгчид ногдох хэсгийг үнэн зөв тодорхойлох, үүний тулд талуудаас буюу хамтран өмчлөгчдөөс үнийн санал авах зөрүүтэй санал гарсан тохиолдолд мэргэжлийн шинжээчээр үнэлүүлнэ.

15. Шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн дундын хөрөнгийн хувьд ногдох хэсгийг тэргүүн ээлжид хамтран өмчлөгч худалдан авах давуу эрх байдгийг анхаарах шаардлагатай.

Өнөөдөр Монгол Улсад мөрдөгдөж байгаа хууль, тогтоомжоор шийдвэр гүйцэтгэгч зөвхөн шүүхийн шийдвэрт заагдсан төлбөр төлөгч болон түүний нэр

дээр бүртгэлтэй хөрөнгөнд л шийдвэр гүйцэтгэх ажиллагааг явуулах эрх зүйн зохицуулалттай.

Хэдийгээр Иргэний хуулийн 126 дугаар зүйлийн 126.2.4 дэх хэсэгт “Гэрлэгчид, гэр бүлийн бусад гишүүний хэн нэгний нэр дээр байгаагаас үл шалтгаалан гэрлэснээс хойш бий болсон бусад хөрөнгийг гэр бүлийн гишүүдийн хамтран өмчлөх дундын хөрөнгө” гэж хуульчилсан ч энэ заалт зөвхөн Шүүх дэх хэрэг маргааныг шийдвэрлэхэд баримталдаг заалт юм.

Харин шийдвэр гүйцэтгэгч төлбөр төлөгчийн гэрлэлт, “Гэр бүлийн тухай хууль”-ийн 3 дугаар зүйлийн 3.1.2 дахь хэсэгт заасан “Гэр бүл” гэж гэрлэлтийн үр дүнд буй болсон, эд хөрөнгийн бус амины болон эд хөрөнгийн эрх, үүргээр холбогдсон хамтын амьдрал бүхий гэр бүлийн гишүүдийг” хэлнэ гэж заасны дагуу гэр бүлийн гишүүдийн нэр дээр бүртгэлтэй хөрөнгийг тогтоон холбогдох цуглуулсан материалыг шүүхэд хүргүүлэн тухайн төлбөр төлөгчийн хувьд ногдох хэсгийг тогтоолгон ажиллах шаардлага зайлшгүй урган гарч байна.

Дүгнэлт

Гэр бүлийн хамтран өмчлөх дундын эд хөрөнгөөс төлбөр гаргуулах ажиллагаанд шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хуульд заасан нийтлэг зохицуулалтыг шууд хэрэглэхэд учир дутагдалтай. Учир нь гэр бүлийн хамтран өмчлөх дундын өмч нь гэр бүлийн насанд хүрсэн болон насанд хүрээгүй бүх гишүүдийн эрх ашиг, сонирхолтой холбоотой бөгөөд гэр бүлийн амжиргааны баталгаа болж байдаг. Шүүхийн шийдвэрт төлбөр төлөгчөөс төлбөрийг гаргуулах гэж заасан байдаг ба харин ямар хөрөнгөөс гаргуулах вэ? гэсэн асуудал практикт тулгамдаж буй асуудал юм. Өөрөөр хэлбэл гэр бүлийн дундын эд хөрөнгөөс ногдох хэсгийг тодорхойлох асуудал чухал ач холбогдолтой. Нэг хүний хөндөгсөн эрхийг сэргээн эдлүүлэхийн тулд нөгөө хүний эрхийг зөрчихгүйн тулд хуулийн нарийвчилсан зохицуулалт шаардлагатай байна.

Ашигласан эх сурвалжийн жагсаалт:

12. Гэр бүлийн тухай хууль 2002 он
13. Иргэний хууль 2002 он
14. Шүүхийн шийдвэр гүйцэтгэх тухай хууль 2017 он
15. Ц.Цэрэнжээ, “Өмчийн эрх зүй”, УБ, 2000 он, 3 дахь тал
16. В.С. Нерсесянц, “Эрх зүйн гүн ухаан”, орч, УБ, 1999 он, 151 дэх тал
17. К.Маркс “Капитал” орч, 1 дүгээр боть, УБ, 1999 он 698 дах тал
18. Т.Одонхүү, “Эрх зүйн философи”, УБ, 1999 он, 100 дах тал

---o0o---